

ábhair

Ábhair a mheascadh: cad a tharlaíonn?

Súil thapa ar an gceacht

Coinnigh spúnóg siúcra suas in aice le huisce glé fionnuar agus faigh tuairimí tapa sula meascfar aon rud. Luaigh na focail meascán agus tuar, ansin marcálann gach dalta tuar 'sea' nó 'ní hea' do shiúcra, do shalann, do ghaineamh agus do phlúr ar leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Léirigh siúcra ag tuaslagadh os comhair an ranga agus fág an cupán sin ar taispeáint; corraíonn na grúpaí salann, gaineamh agus plúr, cupán úr do gach ceann. Taifead an chuma atá ar gach cupán fad atá siad fós le feiceáil, bailigh na freagraí sea/ní hea ar thábla idirghníomhach an ranga, agus críochnaigh le comhrá faoi na solaid a raibh an chuma orthu gur imigh siad as radharc.

Cuspóirí foghlama

- Tuar a dhéanamh agus breathnú ar a dtarlaíonn nuair a mheascstar ábhair éagsúla le huisce
- Cur síos a dhéanamh ar na meascáin a mbíonn an chuma orthu go n-imíonn siad as radharc san uisce, agus ar na cinn nach mbíonn

Sula mbuailfidh an clog – ullmhúchán

Priontáil leathanach na Dialainne Imscrúdaithe. Cuir prócaí a bhfuil lipéid orthu ar thráidirí na stáisiún: siúcra, salann, gaineamh súgartha glan agus plúr bán, mar aon le cupáin thrédhearcacha, spúnóga agus crúiscín ina bhfuil uisce fionnuar. Bíodh cupán léirithe réidh agat os comhair an ranga don siúcra. Bíodh éadaí glantacháin réidh le haghaidh doirteadh; ná húsáid uisce te.

Ábhair

Mír	Líon	Do gach	Foinse	Ionadach saor
cupáin phlaisteacha thrédhearcacha	4	grúpa	seomra ranga	potaí iógairt nó prócaí suibhe atá glan agus thrédhearcach
uisce fionnuar i gcrúiscín	1	grúpa	seomra ranga	uisce sconna an tseomra ranga i mbuidéal
siúcra	1	rang	ollmhargadh	cúpla taespúnóg as babhla siúcra an tseomra foirne
salann	1	grúpa	ollmhargadh	salann boird ón seomra foirne
gaineamh súgartha glan	1	grúpa	trealamh na scoile	grean mín glan as fochupán pota plandaí atá nite, agus é tirim go hiomlán
plúr bán	1	grúpa	ollmhargadh	cúpla spúnóg plúir ón seomra foirne
spúnóga plaisteacha	4	grúpa	seomra ranga	taespúnóga ón seomra foirne
ceirteacha nó tuáillí páipéir le haghaidh uisce a dhoirtear	2	grúpa	seomra ranga	ceirt nó páipéar cistine
Leathanach sa Dialann Imscrúdaithe	1	dalta	leagan inphriontáilte a chuirtear ar fáil	páipéar bán agus leideanna ó bhéal uait féin mura n-oibríonn an phriontáil

Pointe sábháilteachta

Ní cheadaítear aon mheascán a bhlaiseadh. Ná húsáid ach uisce fionnuar — ná húsáid uisce te riamh. Glan aon doirteadh láithreach; nigh na lámha nuair a bheidh an obair críochnaithe.

Céimeanna teagaisc

- **Ag Tosú:** Coinnigh spúnóg an tsiúcra in aice leis an gcupán trédhearcach agus ná measc fós é. Ná faigh ach trí nó ceithre thuairim thapa — bíodh sé éadrom agus fiosrach. Bíodh na ceithre ábhar do na stáisiúin réidh agat as radharc.
- **Cad a tharlaíonn nuair a mheascaimid?:** Pléigh na focail meascán agus tuar ón téacs gearr ar an scáileán; ná scríobh gluais. Coinnigh siar an focal tuaslaig go dtí go mbeidh an léiriú leis an siúcra déanta, ionas go mbeidh rud éigin fíor ag na daltaí le ceangal leis.
- **Cad a thuarann tú?:** Taispeáin gach ábhar ar a sheal agus fiafraigh an mbeidh an chuma air go n-imeoidh sé as radharc nó an mbeidh sé le feiceáil fós, agus cén fáth. Caithfidh gach dalta tuar tapa a mharcáil do na ceithre cinn sa Dialann Imscrúdaithe sula ndéantar aon chorráí. Críochnaigh le gníomhaíocht bhríomhar smaoinigh-péireáil-roinn faoi ábhar amháin.
- **Measc agus breathnaigh:** Léirigh timthriall iomlán amháin leis an siúcra os comhair an ranga: smaoinigh os ard faoi, déan tuar, cuir leath-thaespúnóg in uisce fionnuar, corraigh ar feadh fiche soicind nó mar sin, ansin luaigh an focal tuaslaig nuair a imíonn na gráinní as radharc. Fág an cupán sin ar taispeáint. Ná lig do na grúpaí ach salann, gaineamh agus plúr a thríail — spúnóga beaga, cupán úr do gach ceann. Féadfaidh na daltaí a chríochnaíonn go luath a gcupán féin a chur i gcomparáid le cupán an tsiúcra os comhair an ranga, nó breathnú ar ghrúpa eile; gan aon trealamh breise.
- **Breathnaigh go cúramach:** Iarr ar na daltaí gach cupán a choinneáil suas leis an solas, cupán an tsiúcra os comhair an ranga san áireamh. Leid: An bhfuil an t-uisce glé? An bhfuil aon ghíotaí ann? Cá bhfuil siad? Spreag focail ar nós glé, modartha, gráinní ag an mbun. Déantar an taifeadadh anois in aice leis na tuair fad atá na cupáin fós le feiceáil — ná fan le cairt an ranga.
- **Taifead ar an gclár:** Oibrigh an tábla idirghníomhach ar an gclár bán idirghníomhach: Siúcra, Salann, Gaineamh, Plúr, leis an gceist 'An raibh an chuma air gur imigh sé as radharc?' sea nó ní hea. Labhair i dteanga na bpáistí ar dtús, ansin clóscríobh freagra an ranga. Socraigh leis an rang gur 'ní hea' atá ag an bplúr mar go léiríonn an t-uisce modartha go bhfuil athrú le feiceáil fós. Léigh an tábla críochnaithe le chéile agus lig do na daltaí tic a chur leis an toradh comhaontaithe ina ndialann.
- **Dialann Imscrúdaithe:** Ceithre nóiméad le críochnú agus le seiceáil. Tabhair tacaíocht le tosaithe abairte: Thuar mé... Thug mé faoi deara... Seiceáil go bhfuil na líníochtaí ag teacht leis na cupáin. Ná ceadaiigh tuair nua anois ós rud é go bhfuil torthaí an ranga poiblí.
- **Cad a fuaireamar amach?:** Athluaigh: de ghnáth bíonn an chuma ar shiúcra agus ar shalann go n-imíonn siad as radharc; fanann an gaineamh ina ghráinní; déanann plúr an t-uisce modartha. Ceartaigh go séimh an chaint faoi rudaí a bheith 'imithe go deo'. Déan ceangal le deoch scuaise, le seacláid the agus le báicáil. Glan na boird, cuir na hábhair ar ais, nigh na lámha.

Cad ba cheart a fheiceáil

De ghnáth bíonn an chuma ar shiúcra agus ar shalann go n-imíonn siad as radharc — bíonn an t-uisce glé den chuid is mó, agus is beag nó faic a bhíonn ag an mbun tar éis é a chorraí go maith. Fanann an gaineamh le feiceáil agus socraíonn sé ag an mbun. Déanann plúr an t-uisce modartha nó cosúil le bainne agus ní imíonn sé as radharc go hiomlán (marcálann an rang 'ní hea'). Má bhíonn gráinní fós le feiceáil sa siúcra nó sa salann, is gnách gur spúnóg rómhór nó easpa corraithe is cúis leis — léirigh arís é le méid an-bheag.

Míthuiscintí agus idirghabhálacha

- **Deir na daltaí go bhfuil an siúcra nó an salann tuaslagtha imithe nó scriosta.** — Taispeáin an cupán glé arís agus abair gur mheasc an t-ábhar isteach san uisce chomh maith sin nach féidir linn na giotáí a fheiceáil — tá sé ann fós mar mheascán. Coinnigh an míniú séimh agus oiriúnach don aois; ná ceadaigh aon bhlaiseadh.
- **Deir na daltaí gurb é an t-aon chúis a bhfanann an gaineamh le feiceáil ná go bhfuil na gráinní mór agus trom.** — Glac leis sin mar smaoineamh tosaigh, ansin fiafraigh cad a bhí cosúil le chéile faoi na hábhair a raibh an chuma orthu gur imigh siad as radharc, i gcomparáid leis na cinn nach raibh. Luaigh go bhféadfadh criostail siúcra a bheith thart ar an méid céanna le gaineamh mín.
- **Is mian leis na daltaí a mharcáil gur imigh an plúr as radharc toisc nach bhfuil an púdar bán ina charn tirim a thuilleadh.** — Coinnigh an cupán modartha suas leis an solas agus aontaigh leis an rang go gciallaíonn uisce modartha go bhfeicimid athrú fós, mar sin marcáiltear 'ní hea'.

Difreáil

Ag teacht chun cinn	Ag forbairt	Inniúil
• Cuir i bpéire iad ag bord an mhúinteora don chéad chorraí; taing taifeadadh le tic/siombail agus tosaithe abairte ó bhéal (Thuar mé... Thug mé faoi deara...) seachas abairtí iomlána. • Díriú an breathnú cúramach ar dhá chupán ar dtús (mar shampla, cupán léirithe an tsiúcra agus cupán an ghainimh) sula gcuirtear an salann agus an plúr isteach.	• Iarr 'cén fáth' i ndiaidh gach breathnóireachta: Céan fáth, dar leat, a bhfuil giotáí fós le feiceáil sa cheann seo? • Iarr orthu dhá chupán a chur i gcomparáid taobh le taobh agus cosúlacht amháin agus difríocht amháin a lua.	• Tabhair dúshlán dóibh a mhíniú cén fáth a bhfuil 'ní hea' ag an bplúr cé go bhfuil cuma éagsúil air ón ngaineamh, ag úsáid na bhfocal glé/modartha. • Breathnaíonn na daltaí a chríochnaíonn go luath ar ghrúpa eile agus deir siad i gcogar an bhfuil an meascán sin ag teacht lena dtuar féin — gan aon trealamh breise.

Nasc traschuraclaim

Déan ceangal le caint laethúil faoi chócaireacht — deoch scuaise, seacláid the agus bÁCáil — agus le focail tuairisciúla sa Bhéarla: clear, cloudy, grains, disappeared.

